

Turinys

1 Lietuva – Europos dalis	6
2 Kodėl svarbu pažinti žmonių kasdienybės istoriją?	8

I ISTORIJS LAIKOTARPIAI IR SVARBŪS IŠRADIMAI

1 Kokie yra praeities laikotarpiai?	12
2 Kas yra žmonijos priešistorė?	14
3 Priešistorės žmonių išradimai	16
4 Pirmosios Europos civilizacijos	18
5 Viduramžiai – katedrų ir pilių laikai	20
6 Sveiki, Naujieji laikai!	22
7 Mašinų, didmiesčių ir darbininkų amžius... ..	24
8 Atradimai, pakeitę žmonių gyvenimą	26
9 Naujausieji laikai – pasaulinių karų amžius?	28
10 Kompiuterių revoliucija	30
● Svarbu. Įsimink!	32
● Istorija aktyviai. Kuriame istorijos epochų laiko juostą.....	34
● Istorija aktyviai. Laiko kapsulė.....	36
● Žinau, moku, galiu	38

II GYVENAMOSIOS APLINKOS POKYČIAI

1 Senovės Romoje	42
+ 2 Kada Lietuvą pasiekė gyvenimo patogumai?.....	44
3 Viduramžių Europos mieste	46
4 Viduramžių Kernavėje	48

5 Vilnius – Lietuvos valstybės sostinė	50
+ 6 Trakų Salos pilyje.....	52
7 Lietuvos bajorų dvare	54
8 Valstiečių pirkioje.....	56
9 Kaunas – laikinoji Lietuvos sostinė	58
10 Klaipėda – Lietuvos vartai į jūrą.....	60
● Svarbu. Įsimink!	62
● Istorija aktyviai. Konstruojame Viduramžių pilį ..	64
● Istorija aktyviai. Gatvės pasakoja istoriją	66
● Žinau, moku, galiu	68

III LIETUVOS TAUTŲ IR TIKĖJIMŲ ĮVAIROVĖ

1 Lietuva – daugybės tautų namai	72
2 Kaip atsirado krikščionybė?	74
3 Vienas tikėjimas – daug aiškinimų.....	76
4 Šv. Kazimieras ir kiti Lietuvos šventieji	78
5 Žydai – tauta iš Biblijos	80
6 Karaimai ir totoriai Lietuvoje.....	82
7 Lietuvos romai.....	84
● Svarbu. Įsimink!	86
● Istorija aktyviai. Lankomės maldos namuose ..	88
● Istorija aktyviai. Lietuvos tautų virtuvėse	90
● Žinau, moku, galiu	92

Asmenybių ir sąvokų rodyklė	94
Rašytiniai šaltiniai	95
Iliustracijų šaltiniai	96

Kaip sudarytas vadovėlis

ŽINGSNIAI ?

1 Skyriaus įvadas

Juo pradedamas kiekvienas vadovėlio skyrius. Trumpas tekstas skirtas sužadinti smalsumui. Pateikiami klausimai, į kurių atsakymus ves skyriaus temos. Nurodomos aktyvios veiklos. Laiko juosta supažindina su skyriuje nagrinėjamų įvykių, reiškinų chronologija.

2 Temos

Vadovėlyje yra pagrindinės temos ir temos, pažymėtos ženklu +. Jos, skirtos padengti 30 % mokytojo pasirenkamo turinio. Temos + struktūra nesiskiria nuo pagrindinės vadovėlio temos.

Įvadas į temą.

Istorija iš arčiau
siekama sudominti mokinius.

Laiko juosta padeda mokiniams orientuotis istoriniame laike.

4 Viduramžių Kernavėje

Greta Neris upės, vaizduojame Pajūtos slėnyje, stoko legendomis apipintą Kernavės pilikalnį. Ką apie vieną seniausių Lietuvos miestų gali papasakoti mokslininkų tyrimai?

Žemėlapis padeda suorientuoti istorinėje erdvėje.

ABC
Piliakalnis – sienomis, grioviais ar pylais sustiprinta kalva, ant kurios stovėjo įtvirtinta gyvenvietė.
Residencija – valstybės valdovo būstas.

Nuo stovyklavietės iki miesto
Apsilankykime į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą įtrauktą Kernavės archeologinę vietovę muziejuje. Archeologų radiniai liudija, kad Pajūtos slėnyje pirmosios stovyklavietės kūrėsi dar priešistorės laikais. Šienko šimtmečiais, žmonės apsigyveno ir piliakalniuose. Viduramžiais Kernavė išaugo į tikrą miestą – vieną didžiausių to meto Lietuvoje. Kernavės išlikimas siejamas su valdovu Traideniu. Po Lietuvos karalystės Mindaugo nužudymo įsikūrė šaltieji tvarkė, išvengė svarbių pergalių prieš kryžiuočius. Traidenis valstybę valdė keliadėšimtus po visą šalį. Kernavė buvo viena svarbiausių valdovo rezidencijų.

Kernavės pilys ir miestai
Aukuro kalnė (A) stovėjo medienos valdovo pilyje. Ją patikimai gynė prieplauka, įrengti ant Mindaugo Sotų (B) ir Lizdelkos (C) piliakalnių. Iš Šiaurės ir vakarų Traidenio pilį saugojo Piliės kalnas (D).

XIV a. Kernavės didikų spraga.
Editos Gilės ir Martyno Švedo rekonstrukcija.

Žemutinis XIV a. Kernavės miestas.

Paslapčiausias yra penktasis Kernavės piliakalnis – Zvalgakalnis (E). Jame neapdirta jokių įvairintinių ar pastatų, resta tik kelias sukuti.

Šalia medinių pilį įsikūręs Kernavės miestas taip pat buvo medinis. Jį sudarė du gyvenamieji kvartalai: aukštutinis (F) ir žemutinis (G). Tarp stovint namų nutiestos almeninės bei medienos gristos gatvės, kuriose telkėsi amatininkai ir pirkliai. Manoma, kad klestėjimo laikais, XIII–XIV a., Kernavėje gyveno apie 1,5 tūkst. žmonių. Žmonių, Kapinynų radiniai rodo, kad vieni miesto gyventojai garbino lietuvių ir ateities kartoms išsaugojęs praecites pėdsakus.

Viduramžių Kernavėje
Prie kai kurių sodybų būta šulinių, nors dažniau vanduo vėjo vieną pirmyn. Žmonės skusdavosi skausavaliu, kirpė vosi žirklėmis, šukavodavo šukomis, dantis ir ausis valė davoši krapštukais. Turėta veidrodžių. Namų nešluodai juose laikydavo gyvulių jaunikius. **SOŠYBOS** **UZŪPUS** atlektomis ir gyvulių mėsa. Žmonės tušindavosi patalose, už pastatų. Vasarą Kernavėje turėjo dvokti ir žu spiečiai musų?

Miesto likimas
Viduramžių Kernavės miestas gyvavo Lietuvos valstybei gresiančiais laikais. Vyko žiurbitinis karas su kryžiuočiais. Kernavės pilys nuo priešų puolimo saugojo kelį į Lietuvos sostinę Vilnių. Kartą gynėjų sąjūnoje, kad linė. Kernavės traukia ypač gausi kryžiuočių kariuomenė. Supratę, kad apginti miesto nepavyks, jie iš jo pabėgė, o pastatus sudegino. Po šio smūgio miestas niekada nebuvo atstatytas. Jo liekanų užliko toras žemių sluoksnis, paslėpęs ir ateities kartoms išsaugojęs praecites pėdsakus.

Rašytinis šaltinis – pateikiami istorijos šaltiniai arba tekstų ištraukos.

Pagrindinis temos tekstas suskaidytas į potemes.

Istorinės asmenybės, svarbios datos ir sąvokos tekste paryškintos.

Temos iliustracijos 1, 2.

Užduotys suskirstytos į paprastą ○, vidutinio sunkumo ●, sudėtingą ●, skirtą darbui poromis 👥 ar grupėmis 👥.

II

GYVENAMOSIOS APLINKOS POKYČIAI

Dabar mes gyvename erdviuose namuose ir butuose. Kasdien naudojames gyvenimo patogumais: šildymu, elektra, vandentiekiu ir kanalizacija. Pažvelk į šias Kernavės vietovės iliustracijas. Jos tau padės suvokti, kaip per tūkstančius ir šimtus metų keitėsi aplinka, supusi čia gyvenusius žmones.

Šiame skyriuje sužinosi:

Kokiais patogumais naudojosi senovės romėnai?

+ Kada Lietuvoje atsirado pirtys, vandentiekis ir tualetai?

Kaip atrodė Viduramžių Europos miestai?

Kiek piliakalnių yra Kernavėje?

Kokių tautų žmonės gyveno Vilniuje?

+ Kieno turnyrai vyko Trakų Salos pilyje?

Kas gyveno Lietuvos dvaruose ir gatviniuose kaimuose?

Kodėl Kaunas vadintas laikinąja Lietuvos sostine?

Kada Klaipėda tapo Lietuvos valstybės dalimi?

Taip pat:

Kursi Viduramžių pilies maketą.

Aiškinsiesi, ką apie gyvenvietės praeitį gali papasakoti jos gatvės.

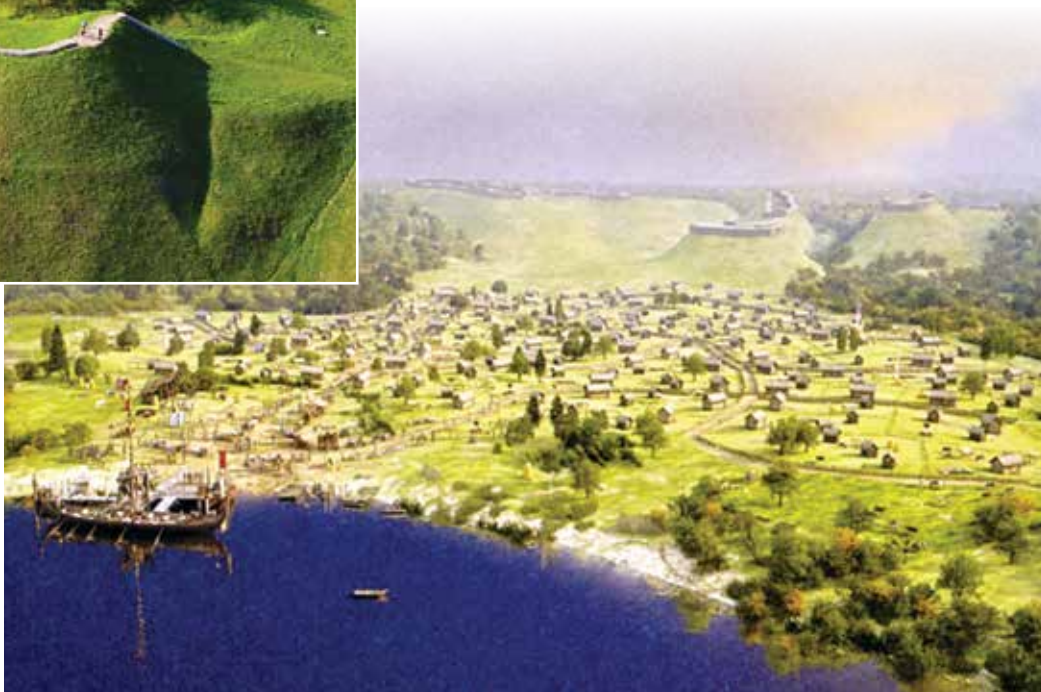
1 Kernavės piliakalniai ir šalia jų esantis miestelis šiais laikais.

2 Priešistorės (VIII–V tūkst. pr. Kr.) klajoklių medžiotojų stovyklavietės Kernavėje rekonstrukcija.

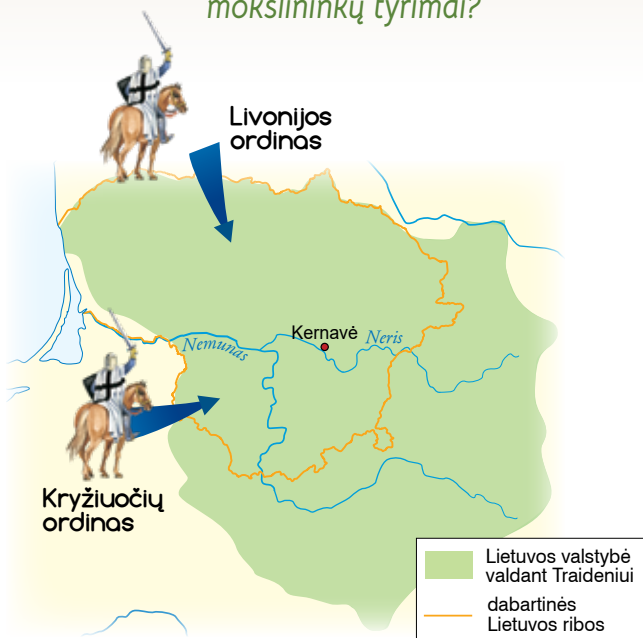

3 Kompiuterinė XIV a. Kernavės miesto ir piliakalnių rekonstrukcija.

Viduramžių Kernavėje

Greta Neriės upės, vaizdingame Pajautos slėnyje, stūkso legendomis apipinti Kernavės piliakalniai. Ką apie vieną seniausių Lietuvos miestų gali papasakoti mokslininkų tyrimai?

1 Lietuvos valstybė ir Kernavės miestas valdant Traidėniui.

Nuo stovyklavietės iki miesto

Apsilankykime į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą įtrauktos Kernavės archeologinės vietovės muziejuje. Archeologų radiniai liudija, kad Pajautos slėnyje pirmosios stovyklavietės kūrėsi dar priešistorės laikais.

Slinko šimtmečiais, žmonės apsigyveno ir **piliakalniuose**. Viduramžiais Kernavė išaugo į tikrą miestą – vieną didžiausių to meto Lietuvoje. Kernavės iškilimas siejamas su valdovu **Traidėniu**. Po Lietuvos karaliaus Mindaugo nužudymo jis atkūrė šalyje tvarką, iškovojo svarbių pergalių prieš kryžiuočius. Traidėnis valstybę valdė keliaudamas po visą šalį. Kernavė buvo viena svarbiausių valdovo **rezidenčių**.

Kernavės pilys ir miestas

Aūkuro kalnė (A) stovėjo medinė valdovo pilis. Ją patikimai gynė priešpiliai, įrengti ant Mindaugo Sosto (B) ir Lizdeikos (C) piliakalnių. Iš šiaurės ir vakarų Traidėnio pilį saugojo Piliės kalnas (D).

2 XIV a. Kernavės didikų apranga. Editos Gilės ir Martyno Švedo rekonstrukcija.

Paslaptlingiausias yra penktasis Kernavės piliakalnis – Žvalgākalis (E). Jame neaptikta jokių įtvirtinimų ar pastatų, rasta tik keletas šukių.

Šalia medinių pilių įsikūręs Kernavės miestas taip pat buvo medinis. Jį sudarė du gyvenamieji kvartalai: aukštutinis (F) ir žemutinis (G). Tarp stovinčių namų nutiestos akmenimis bei mediena grįstos gatvės, kuriose telkėsi amatininkai ir pirkliai. Manoma, kad klestėjimo laikais, XIII–XIV a., Kernavėje gyveno apie 1,5 tūkst. žmonių. Kapinynų radiniai rodo, kad vieni miesto gyventojai garbino lietuvių dievus, kiti buvo krikščionys.

IX tūkst. pr. Kr.
pirmosios klajoklių
medžiotojų stovyklavietės
Neries slėnyje prie Kernavės

I–II a.
ant Kernavės piliakalnių
kuriasi nedidelės
įtvirtintos gyvenvietės

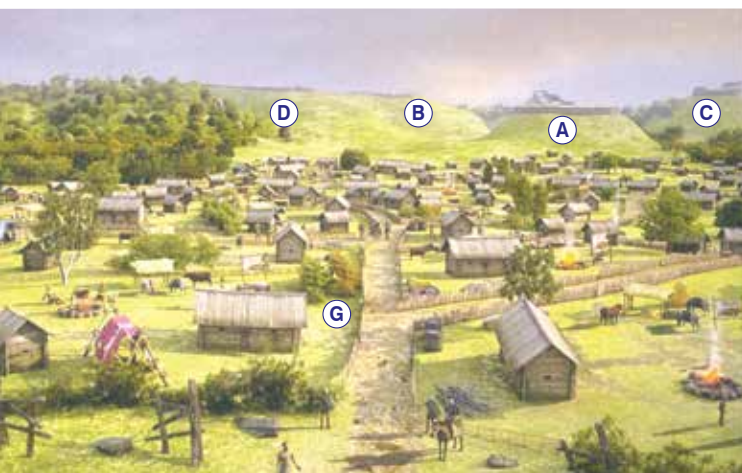
XIII–XIV a.
Kernavės
miesto
klestėjimas

ABC

Piliakalnis – sienomis, grioviais ar pylimais sustiprinta kalva, ant kurios stovėjo įtvirtinta gyvenvietė arba pilis.

Rezidencija – valstybės valdovo būstinė.

3 Aukštutinis XIV a.
Kernavės miestas.

4 Žemutinis XIV a. Kernavės miestas.

Miesto likimas

Viduramžių Kernavės miestas gyvavo Lietuvės valstybei grėsmingais laikais. Vyko žūtbūtinis karas su kryžiuočiais. Kernavės pilys nuo priešo puolimo saugojo kelią į Lietuvės sostinę Vėlnių. Kartą gynėjai sužinojo, kad link Kernavės traukia ypač gausi kryžiuočių kariuomenė. Supratę, kad apginti miesto nepavyks, jie iš jo pasitraukė, o pastatus sudegino. Po šio smūgio miestas niekada nebuvo atstatytas. Jo liekanas užklojo storas žemių sluoksnius, paslėpęs ir ateities kartoms išsaugojęs praeities pėdsakus.

Istorikai apie miesto gyventojus

Prie kai kurių sodybų būta šulinių, nors dažniau vanduo semtas iš šaltinių, ežerų ir upių. Kelios šeimos naudodavosi viena pirtimi. Žmonės skusdavosi skustuvais, kirpdavosi žirkėmis, šukuodavosi šukomis, dantis ir ausis valydavosi krapštukais. Turėta veidrodžių. Namų nešluodavo, juose laikydavo gyvulių jauniklius, sodybas užteršdavo atliekomis ir gyvulių mėšlu. Žmonės tušindavosi patvoriuose, už pastatų. Vasarą Kernavėje turėjo dvokti ir zuiti spiečiai mūsų.⁷

?

1. ○ Remkis 3, 4 ir papasakok apie Viduramžių Kernavės pilis ir miestą.
2. ● Palygink Kernavę ir to meto Viduramžių Europos miestą (žr. 46–47 p.). Kokių skirtumų pastebėjai?
3. ● Išnagrėnk 🏠. Kokių pasiūlymų miestiečiams pateiktum dėl gyvenimo sąlygų pagerinimo?
4. 👤 Parenkite lankstinuką, kviečiantį aplankyti Kernavės archeologinę vietovę.
5. 👤 Padiskutuokite, ar Kernavę galima vadinti pirmąja Lietuvos sostine.

Svarbu. Įsimink!

1 Senovės Romoje

- Ròmos impèrija buvo viena galingiausių senovės istorijos epochų valstybių.
- Jos sostinė buvo Ròmos miestas, turėjęs apie 1 mln. gyventojų.
- Jau prieš kelis tūkstančius metų Ròmą vandenių aprūpino akvedukai.
- Turtingų miestiečių namai turėjo ir centrinę šildymą, kanalizaciją.

+2 Kada Lietuvą pasiekė gyvenimo patogumai?

- Pirmieji lietuviškų pirčių aprašymai žinomi iš karaliaus Mindaugo laikų rašytinių šaltinių.
- Seniausias vandentiekis Lietuvoje XVI a. įrengtas valstybės sostinėje Vilniuje. Tais laikais Vilniuje ir Kaune būta ir nesudėtingų kanalizacijos įrenginių.
- Pirmosios uždaros išvietės įrengtos LDK pilyse ir kilmingųjų rūmuose.

3 Viduramžių Europos mieste

- Daug Europos miestų atsirado Viduramžiais.
- Didingiausi Viduramžių Europos miesto pastatai buvo rotušė ir katedra.
- To meto miestus juosdavo gynybinės sienos su vartais ir bokštais.
- Viduramžių miestų pirkliai jungėsi į gildijas, amatininkai – į cechus.

4 Viduramžių Kernavėje

- Vienas svarbiausių Viduramžių Lietuvės miestų buvo Kernavė.
- Kernavės iškilimas siejamas su Lietuvės valdovu Traideniu.
- Šalia medinių pilių įsikūręs Kernavės miestas taip pat buvo medinis.
- Šiandien Kernavės archeologinė vietovė įtraukta į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą.

5 Vilnius – Lietuvos valstybės sostinė

- Lietuvą valdant Gediminui, Vilnius tapo valstybės sostine.
- Miestas pirmą kartą rašytiniuose šaltiniuose paminėtas 1323 metais. Ši data laikoma Vilniaus gimtadieniu.

- Aukštutinėje ir Žemutinėje Vilniaus pilyse Viduramžiais gyveno Lietuvės valdovas, jo tarnai ir kariai.
- Per ilgą miesto istoriją Vilniuje gyveno daugybė tautų. Kiekviena jų prisidėjo prie miesto kūrimo ir klestėjimo.

+6 Trakų Salos pilyje

- Senųjų Trakų piliavietėje gimė galingiausias Lietuvos valdovas – Vytautas Didysis.
- Jis baigė įrengti Trakų Salos pilį, puoselėjo Viduramžių Europoje paplitusias riterystės tradicijas.
- Karyba buvo pagrindinis riterių užsiėmimas ir pragyvenimo šaltinis.

7 Lietuvos bajorų dvare

- Šimtus metų nuo Vytauto Didžiojo laikų mūsų valstybę valdė ir gynė bajorai.
- Lietuvos bajorai kalbėjo skirtingomis kalbomis, išpažino skirtingus tikėjimus. Tačiau visi save laikė lietuviais, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės piliečiais.
- Išlikę Lietuvos didikų ir bajorų dvarai yra labai svarbi mūsų paveldo dalis.

8 Valstiečių pirkioje

- Bajorams priklausantys Lietuvos valstiečiai vadinti baudžiauninkais.
- Dvaras iš baudžiauninko reikalavo didelių prievolių.
- Dauguma valstiečių gyveno glaudžiomis bendruomenėmis gatviniuose kaimuose.
- Tik 1861 m. apie keturis šimtmečius kęsta baudžiava Lietuvoje buvo panaikinta.

9 Kaunas – laikinoji Lietuvos sostinė

- 1918–1920 m. Nepriklausomybės karo metu Lietuvą prarado sostinė.
- Laikinoji Lietuvos sostinė tapo ir du dešimtmečius buvo Kaūnas.
- Per tą laiką Kaūnas greitai pasikeitė ir tapo šiuolaikišku miestu.
- Savita Kaūno modernizmo architektūra įtraukta į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą.

10 Klaipėda – Lietuvos vartai į jūrą

- Trečias pagal dydį ir svarbą Lietuvos miestas yra Klaipėda.
- Jo pavadinimas Mėmelis mena miesto priklausymą Kryžiuočių ordino, Prūsijos, Vokietijos valstybėms laikus.
- Šis miestas prie Lietuvos valstybės prijungtas po 1923 m. Klaipėdos sukilimo.
- Lietuvą tapo jūrine valstybe, gavo jai reikalingą jūrų uostą.

Istorija aktyviai

Laiko kapsulė

Archeologai niekada nežino, ką ras kasinėdami tyrimo vietą. Gal radinys bus nedidukė molinio puodo šukė, o gal paslaptingas įrašas akmenyje ar prabangus papuošalas? Kiekvienas radinys yra savitiška praeities žinutė, pasakojanti, kaip tuo metu gyveno žmonės.

Įsivaizduok, kad esi ateities mokslininkas, tiriantis dabartinius laikus. Ką įdomaus apie juos ir tave gali papasakoti krepšinio kamuolys ar išmaniojo telefono kroviklis? Dažniausiai mes nesusimąstome, kad mūsų naudojami daiktai ateityje gali tapti praeities tyrimo objektais. Pabandykime tai patirti pasigaminę laiko kapsulę – ateities kartoms skirtą žinutę apie šiuos laikus.

1 2 3

Darbo žingsniai

1. Laiko kapsulei pasigaminti tau reikės šių daiktų:
 - kartoninės dėžės su dangčiu;
 - 5–7 tavo atrinktų daiktų;
 - medžiagų dėžei papuošti: vyniojamojo popieriaus, žymeklių, flomasterių arba pieštukų, žirklių, lipniosios juostos, senų žurnalų arba laikraščių, klijų.
2. Pagalvok, kokius daiktus nori nusiųsti laiko kapsulėje. Gal tai susiję su šeima, svarbiu tavo gyvenimo įvykiu, mokykla? O galbūt nori pasidalyti savo mėgstamu užsiėmimu?
3. Surink numatytus daiktus. Jeigu manai, kad daiktas pernelyg brangus kažkam palikti, nufotografuok arba nupiešk jį. Dar kartą įsitikink, kad žinutės gavėjas supras, ką per daiktus nori pasakyti.
4. Papuošk dėžę. Pagalvok, kokie atvaizdai arba pranešimai turėtų būti jos išorėje.
5. Klasėje kartu nuspręskite, kada jūsų laiko kapsulės turės būti atidarytos. Užrašykite šią datą ant dėžės.
6. Sudėkite savo atrinktus daiktus į dėžę ir ją užlipdykite lipniąja juosta. Atiduokite pagamintą laiko kapsulę saugoti mokytojams arba artimiesiems.
7. Štai ir atėjo ilgai laukta laiko kapsulių atidarymo diena. Dabar jūs jau esate ateityje gyvenantys archeologai. Mokytojo padedami išsidalykite laiko kapsules taip, kad nė viena iš jų neatitektų tikrajam jos kūrėjui. Aptarkite rastus daiktus ir bandykite nuspėti, kokią žinutę jums norėjo perduoti kapsulių kūrėjai.

1 Vilniaus Antano Vienuolio progimnazijos mokinių darbai – pasigamintos laiko kapsulės.

1. ○ Išvardyk keletą daiktų, kurie galėtų tapti istorijos šaltiniu apie tave.
2. ● Prisimink, kaip skirstomi istorijos šaltiniai, ir pateik jų pavyzdžių.
3. ● Remkis pateiktais darbo žingsniais ir sukurk savo laiko kapsulę.
4. 🧑 Internete www.limis.lt raskite po vieną tam tikrai Lietuvos istorijos epochai skirtą istorijos šaltinį ir juos pristatykite.
5. 🧑 Padiskutuokite, kokie istorijos šaltiniai praeities tyrėjams yra patys naudingiausi.

Žinau, moku, galiu

Svarbiausios sąvokos

1 Savais žodžiais paaškind šias sąvokas.

Sostinė	Dvaras
Rotušė	Piliakalnis
Gatvinis kaimas	Jūrinė valstybė
Modernizmas	Akvedukas

5 Rask šiuose teiginiuose klaidas ir ištaisyk jas.

1. Į senovės Romos valstybės sostinę Atėnus vanduo buvo tiekiamas per kanalizaciją.
2. Viduramžių miestų amatininkai jungėsi į gildijas.
3. Naujųjų laikų miesto Kernavės iškilimas siejamas su valdovu Gediminu.
4. Vilnius Lietuvos valstybės sostine tapo karaliaus Mindaugo laikais.

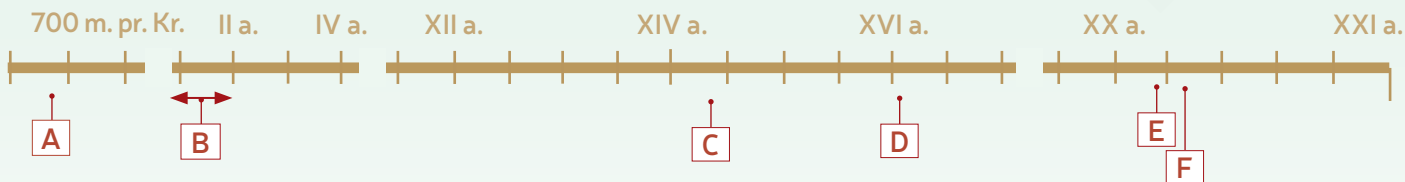
Taikau žinias ir gebėjimus

- 2 Surikiuok statinius A–E nuo seniausio iki naujausio.
- 3 Prie kurių istorijos laikotarpių juos priskirtum?
- 4 Apibūdink kiekvieno iš jų paskirtį, naudotas statybines medžiagas.

5. Iškilios Lietuvos bajorų giminės, tokios kaip Radvilos, Sapiegos, vadintos baudžiauninkais.
6. Lietuvos valstiečiai gyveno gatviniuose miestuose, dūminėse pilyse.
7. Kovų su kryžiuočiais metu laikinąją Lietuvos sostinę tapo Šiauliai.
8. Klaipėdos kraštas prie Lietuvos prijungtas po 1918 m. Vilniaus sukilimo.

Orientuojusi istoriniame laike

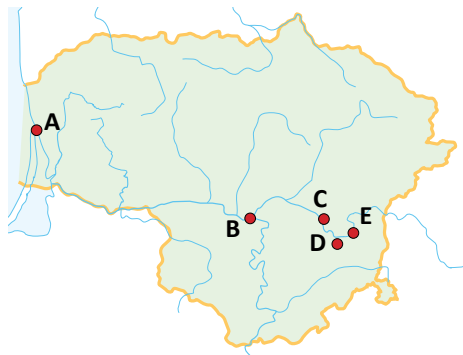
6 Kuri raidė laiko juostoje atitinka?

- Įvyksta Klaipėdos sukilimas.
- Įkuriamas Romos miestas.
- Gedimino laiškuose pirmą kartą paminimas Vilnius.
- Kaunas tampa laikinąja Lietuvos sostine.
- Ant Kernavės piliakalnių kuriasi įtvirtintos gyvenvietės.
- Lietuvoje įsigali baudžiava.

Orientuojusi istorinėje erdvėje

7 Kuri raidė žemėlapyje atitinka?

- Kernavė
- Klaipėda
- Kaunas
- Vilnius
- Trakai

8 Priskirk tam tikram miestui tinkamą herbą.

Pasitikrink

Dabar tu gali nurodyti arba paaiškinti:

	Taip	Iš dalies	Ne	
kokiais gyvenimo patogumais naudojosi senovės Romos gyventojai;	●	●	●	42–43 p.
kaip atrodė Viduramžių miestai Europoje ir Kernavė Lietuvoje;	●	●	●	46–49 p.
kodėl Lietuvos sostinė Vilnius laikomas daugybės tautų miestu;	●	●	●	50–51 p.
kuo skyrėsi Lietuvos valstiečių ir bajorų gyvenimas;	●	●	●	54–57 p.
kodėl Kaunas vadintas laikinąja Lietuvos sostine;	●	●	●	58–59 p.
kaip Klaipėda tapo Lietuvos valstybės dalimi.	●	●	●	60–61 p.